

RAAP-NOTITIE 4084

Plangebied Park Wijhezicht te Wijhe

Gemeente Olst-Wijhe

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)**

Colofon

Opdrachtgever: Buro Vijn B.V.

Titel: Plangebied Park Wijhezicht te Wijhe, gemeente Olst-Wijhe; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennde fase)

Status: eindversie

Datum: 25 januari 2012

Auteurs: *drs. E.I. Schuurman & S. van der Veen MA*

Projectcode: OWHB

Bestandsnaam: NO4084_OWHB

Projectleider: drs. E.I. Schuurman

Projectmedewerker: S. van der Veen MA

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 49413

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. S.W. Jager

Bevoegd gezag: gemeente Olst-Wijhe

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2012

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Buro Vijn B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in november 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande herontwikkeling van een deel van het dorpscentrum van Wijhe in de gemeente Olst-Wijhe. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in kaart te brengen, evenals eventuele bodemverstoringen. Weliswaar kunnen bij een verkennend booronderzoek archeologische vondsten worden gedaan, maar deze zijn geen doel op zich. Daarnaast is gezien de aanwezigheid van een aantal cultuurhistorische elementen binnen het plangebied, zoals het huis 'Wijhe Zicht' een cultuurhistorische toets uitgevoerd. Dit om de waarde van deze cultuurhistorische elementen te bepalen. Aan de hand van de onderzoeksresultaten is voorts een advies met betrekking tot (eventueel) archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op grond van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij de aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige verwachting voor het aantreffen van archeologische overblijfselen uit de tijdspanne Laat Paleolithicum-Late Middeleeuwen.

Op grond van de onderzoeksresultaten kan echter worden gesteld dat bij de uitvoering van de plannen vermoedelijk geen archeologische resten zullen worden verstoord. Uit de boorgegevens komt naar voren dat in het plangebied relatief natte omstandigheden hebben geheerst, omdat het op de flank van een rivierduin lag. Het landgebruik, afgeleid uit de historische bronnen, bevestigt dit beeld. Al met al is het plangebied door de eeuwen heen een weinig aantrekkelijke plek geweest om er (langdurig) te wonen. De aanwezigheid van archeologische resten wordt hierdoor dan ook minder waarschijnlijk geacht. Gezien tegen deze achtergrond, worden geen aanbevelingen gedaan voor archeologisch vervolgonderzoek. Wat betreft de vandaag de dag nog aanwezige cultuurhistorische waarden worden er wel een aantal adviezen gedaan.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Met betrekking tot de bevindingen van dit bureau- en inventariserend veldonderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Olst-Wijhe.

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Buro Vijn B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in november 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande herontwikkeling van een deel van het dorpscentrum van Wijhe in de gemeente Olst-Wijhe. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten.

Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in kaart te brengen, evenals eventuele bodemverstoringen, en niet zozeer het opsporen van archeologische vindplaatsen. Het booronderzoek had namelijk een verkennend karakter. Hiernaast is een cultuurhistorische toets uitgevoerd om de waarde van de aanwezige cultuurhistorische elementen te bepalen. In het plangebied ligt o.a. het huis 'Wijhe Zigt' en het bijbehorende park. Op basis van de onderzoeksresultaten is in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied correspondeert met het areaal waarvoor nieuwbouwplannen bestaan. Het heeft een oppervlakte van circa 1,5 ha en ligt nabij het historische centrum van Wijhe (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 27E van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

Gemeente: Olst-Wijhe

Plaats: Wijhe

Plangebied: Park Wijhezicht te Wijhe

Centrumcoördinaten: 205.860/489.465

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 49413

1.3 Toekomstige situatie

Ter hoogte van het plangebied is nieuwbouw van woningen gepland in het kader van de herinrichting van een deel van het centrum van Wijhe. Hiermee zijn bodemingrepen gemoeid, waarvan de omvang en diepte in dit stadium van de planvorming nog niet bekend zijn. Aangenomen mag worden dat deze zich uitstrekken over een groot deel van het plangebied en dieper reiken dan de verstoorde bovengrond (bouwvoor). Het totale gebied waarbinnen veranderingen plaatsvinden is groter. Zo is ook de herinrichting van het park meteen ten noordoosten van het plangebied gepland. Aangezien hier echter geen plannen voor nieuwbouw bestaan maakt het park geen deel uit van onderhavig plangebied.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood); inzet: ligging in Nederland (ster).

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek omvatte een bureau- en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Hiernaast is een cultuurhistorische toets uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde geologische en archeologische perioden. Achterin dit rapport is tevens een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd. Ten behoeve van de cultuurhistorische toets zijn historische en recente kaartbeelden geraadpleegd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

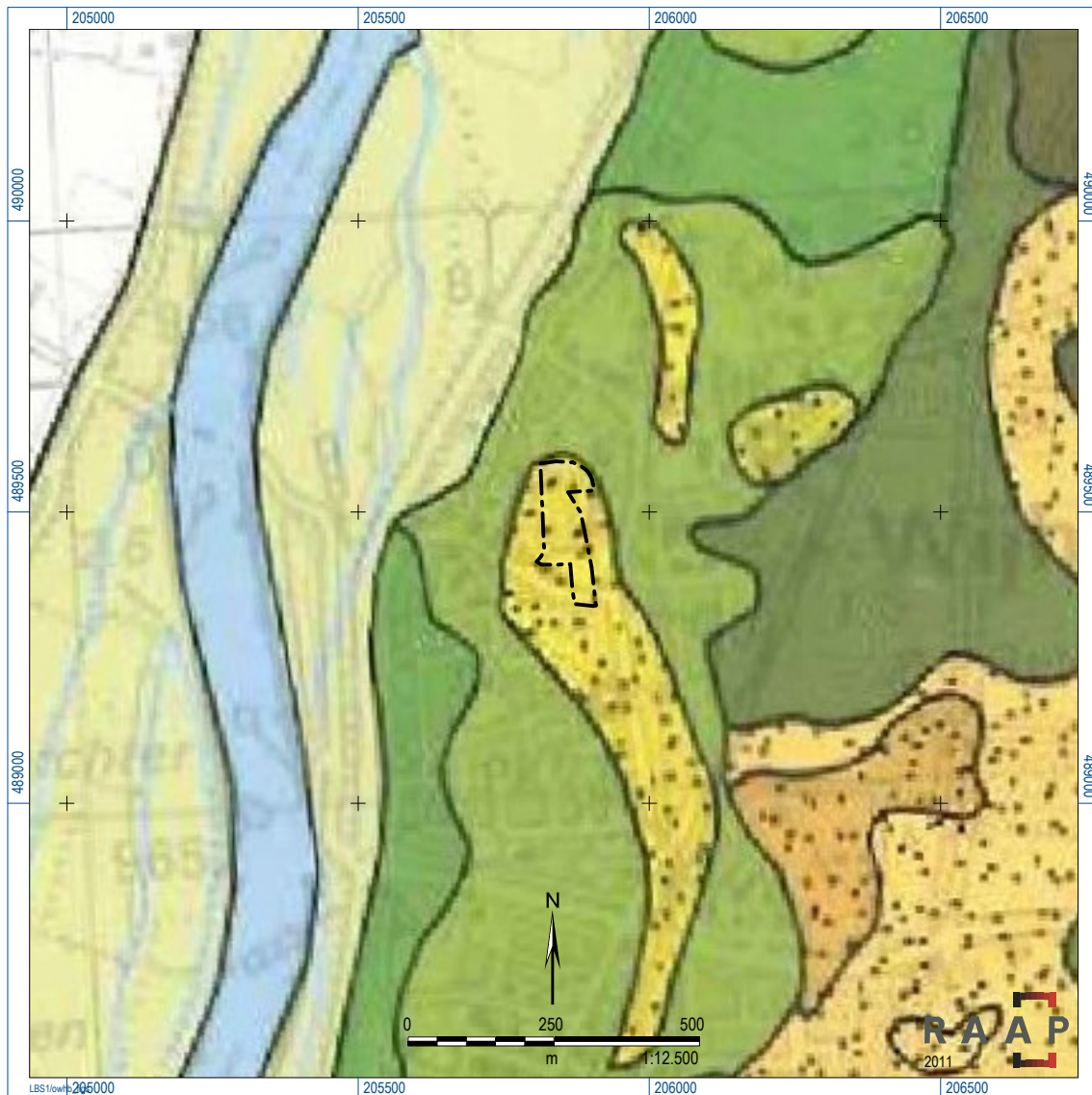
- het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS; www.archis.nl);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK; via www.archis.nl);
- historisch kaartmateriaal (<http://watwaswaar.nl>);
- aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart 1:25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth (www.earth.google.com);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; www.ahn.nl);
- de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Olst-Wijhe (Buesink e.a., 2010).

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Op recente topografische kaarten 1:25.000 is te zien dat het plangebied grotendeels is bebouwd en voor het overige deel in gebruik is als park (Dam & Koote, 2004). Recente luchtfoto's uit Google Earth bevestigen dit grondgebruik. Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het AHN bedraagt de huidige maaiveldhoogte in het plangebied ongeveer 2,5 m +NAP. In het plangebied liggen diverse kabels en leidingen (www.kadaster.nl).

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op een uitsnede van de natuurlijke landschappenkaart van Salland (bron: DLO-Staring Centrum, 1996). Het plangebied ligt ter hoogte van een rivierduin, die wordt omringd door hoge oeverafzettingen (lichtgroene eenheid). In groen lagerliggende oeverafzettingen. Naar het oosten toe beginnen de dekzandafzettingen met in donkergroen dekzandlaagtes met komklei. De lage dekzandruggen zijn lichtgeel weergegeven; de hoge ruggen licht-oranje.

Aardkundige situatie

Volgens de landschappenkaart bevindt het plangebied zich ter hoogte van een rivierduin (figuur 2). Rivierduinen zijn aan het einde van de laatste ijstijd ontstaan, toen uit brede riviervlaktes het zand opstootte. Doordat de oevers van de rivieren waren afgedekt met een kleilaag kon het zand hier blijven liggen, waardoor duinvorming optrad. Volgens de landschappenkaart is het rivierduin omgeven door hoge oeverafzettingen van de IJssel. Naar het oosten gaan de oeverafzettingen over in dekzandafzettingen. Deze zijn hier bedekt met komklei van de IJssel.

Volgens de zanddiepte-attentiekarta van het IJsseldal bevindt het plangebied zich niet ter hoogte van het rivierduin, maar maakt het deel uit van een zone waar de pleistocene zandondergrond binnen 2 m -Mv aangetroffen kan worden (figuur 3). Het gaat om laatpleistocene afzettingen die van lokale oorsprong zijn en gerekend kunnen worden tot de Formatie van Boxtel. Afzettingen hiervan bestaan meestal uit lokaal en regionaal geresedimenteerd materiaal (Mulder e.a., 2003). Alleen op grotere diepte komen afzettingen van de Rijn voor. Het rivierduin ligt op deze kaart direct ten zuiden van het plangebied. Volgens deze kaart zou de ondergrond afgedekt moeten zijn met holocene rivierafzettingen van de IJssel. De verwachting is dat het om hoge oeverafzettingen gaat.

De landschappenkaart geeft voorts aan dat het plangebied uit vorstvaaggronden bestaat. De bodemkaart van Nederland laat echter zien dat het plangebied zich in een zone bevindt die (vanwege de aanwezige bebouwing) niet is gekarteerd (Hamming, 1983). Op grond van de aangrenzende eenheden is het niet onaannemelijk dat het plangebied deel uitmaakt van een gebied met kalkhoudende poldervaaggronden (code Rn95A). Vaaggronden zijn relatief jonge bodems zonder duidelijke kenmerken van bodemvormingen.

Bekende archeologische waarden

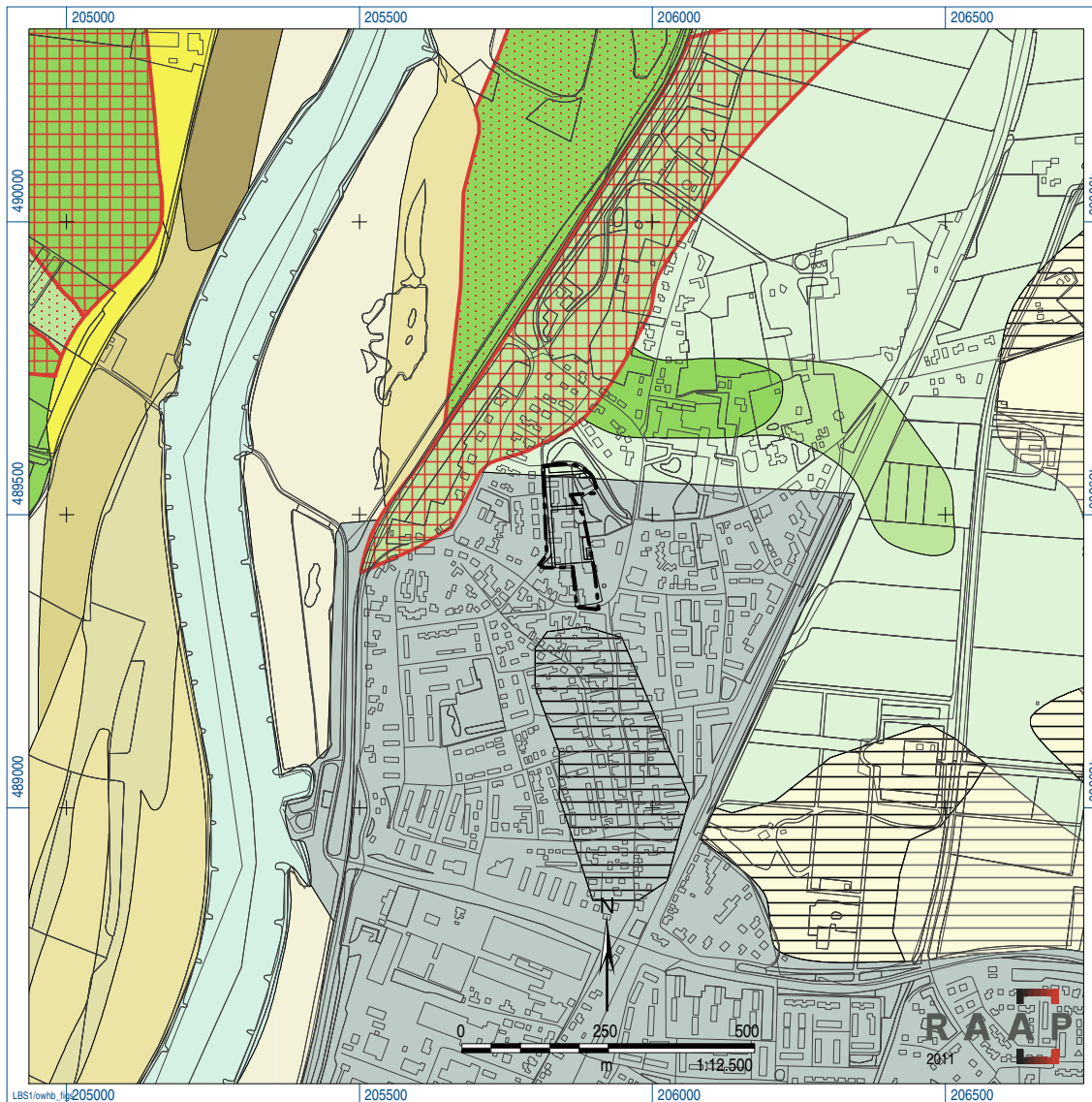
ARCHIS en AMK

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen en monumenten geregistreerd in het plangebied zelf. Binnen een straal van 500 m rondom het plangebied staat één waarneming geregistreerd. Het betreft de vondst van een houten waterput uit de Late Middeleeuwen (ARCHIS-waarnemingsnr. 13633; zie figuur 1). Deze ontdekking is circa 360 m ten zuidoosten van het plangebied gedaan.

Cultuurhistorische toets

Het plangebied beslaat een bijgebouw van het huis 'Wijhe Zigt' en het bijbehorende park. Dit buitenhuis stamt uit het eind van 18e eeuw. Van 1801 tot 1817 was in het gebouw een kweekschool gehuisvest voor jongens en meisjes (Stenvert e.a., 2000). Van het huis en de 19e-eeuwse parkaanleg zijn veel elementen nog aanwezig.

Van het huis en park is weinig 19e-eeuws kaartmateriaal bekend. Het meest betrouwbare beeld van de toestand in de eerste helft van de 19e eeuw wordt gegeven door het kadastraal minuutplan van 1832 (Wijhe, sectie F, blad 1). Hierop is te zien dat binnen een asymmetrische begrenzing is getracht een park aan te leggen met symmetrische kenmerken. Aan het grondgebruik is te zien dat het gebied relatief nat was, met enkele moerasachtige zones, waaronder de plek van de huidige vijverpartij.

Stroomgordels in uiterwaarden

- 0,0 - 1,0m -mv rivierzand
- 1,0 - 2,0m -mv
- 2,0 - 3,0m -mv
- 3,0 - 4,0m -mv
- 4,0 - 5,0m -mv

Pleistocene afzettingen

- 0,0 - 1,0m -mv rivierzand
- 1,0 - 2,0m -mv
- 2,0 - 3,0m -mv
- 3,0 - 4,0m -mv

Stroomgordels buiten de uiterwaarden

- 3,0 - 6,0m -mv

Zandige lagen boven het vaste zand

De ingeschakelde zandige laag is 0,5 - 2,0m dik

- 0,0 - 1,0m -mv crevassezand
- 0,0 - 2,0m -mv

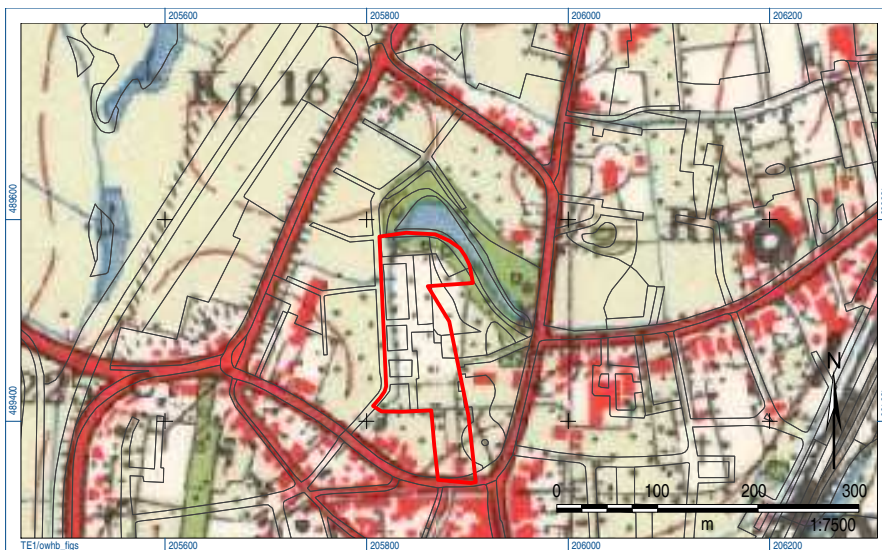
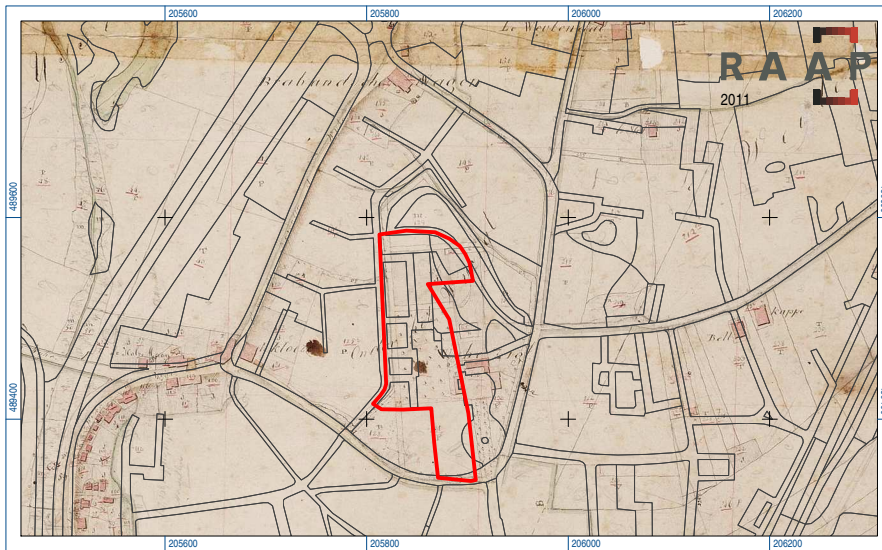
Eolisch zand op rivierzand

- zand aan het maaiveld, eolisch pakket dikker dan 1,0m

Diversen

- antropogeen verstoord
- water
- grens plangebied

Figuur 3. Het plangebied weergegeven op een uitsnede van de zanddiepte-attentiekaart van het IJsseldal (bron: Cohen e.a., 2009).

Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) geprojecteerd op historisch kaartmateriaal.

Het gehele park werd omzoomd door opgaande bomen. Hierbinnen lag centraal het hoofgebouw met aan weerszijden aan een plein twee bijgebouwen (figuur 4). Vanaf het plein liep een korte laan in de richting van het kruispunt, met de kerk van Wijhe in het verlengde hiervan. Aan de noordzijde, op de plek van het huidige park, lag een tuin met twee vijvers. Ten westen van het huis bevond zich een boomgaard en het hooiland. In oostwestelijke richting waren lanen aangelegd, waardoor de ruimte visueel werd opgedeeld (figuur 5).

In de tweede helft van de 19e eeuw is in het noorden van het plangebied de moeraszone uitgegraven en omgebouwd tot een vijverpartij, met slingers die kenmerkend zijn voor de Engelse landschapstijl. Aan het eind van de 19e eeuw kwam de laan die vanuit het huis in zuidelijke richting voerde, te vervallen en werd er een toegang vanaf de oostzijde naar het huis aangelegd (figuur 6). De lanenstructuur viel in deze periode uiteen. Voorts verdwenen de vijvers, terwijl het moerassige perceel aan de noordzijde begroeid raakt. Behouden bleef een deel van de opgaande bomen. Tot in de jaren '70 van de vorige eeuw is het park vervolgens geleidelijk omgevormd tot wat het nu is.

In de periode 1975-1986 kreeg een groot deel van het park van meer rood karakter. In deze periode werd het westelijke deel van het park bebouwd (figuur 7). Hierbij werd, op de noordzuidoriëntatie na, weinig rekening gehouden met de aanwezige lijnvormige structurelementen. Op de plaats van een voormalig bijgebouw van het huis 'Wijhe Zigt' - het bijgebouw dat ter hoogte van het plangebied lag - werd het huidige gemeentekantoor gebouwd. Op de plek van de voormalige toegangslaan werd de huidige parkeerplaats gerealiseerd, waarbij getracht is de symmetrie van de voormalige parkaanleg te accentueren. Ook werd in deze periode het zorgcentrum 'Het Weijtendaal' gebouwd en hieromheen een park aangelegd, waardoor het park van 'Wijhezicht' in oostelijke richting werd uitgebreid.

In het plangebied is nog een aantal elementen van de oorspronkelijke parkaanleg aanwezig. Zo herinnert de vijverpartij in het noorden aan de 19e-eeuwse parkaanleg, terwijl de verdichting van het opgaande groen aan de oostzijde van het plangebied met de 19e-eeuwse locatie overeenkomt. Op enkele plekken komen monumentale platanen voor.

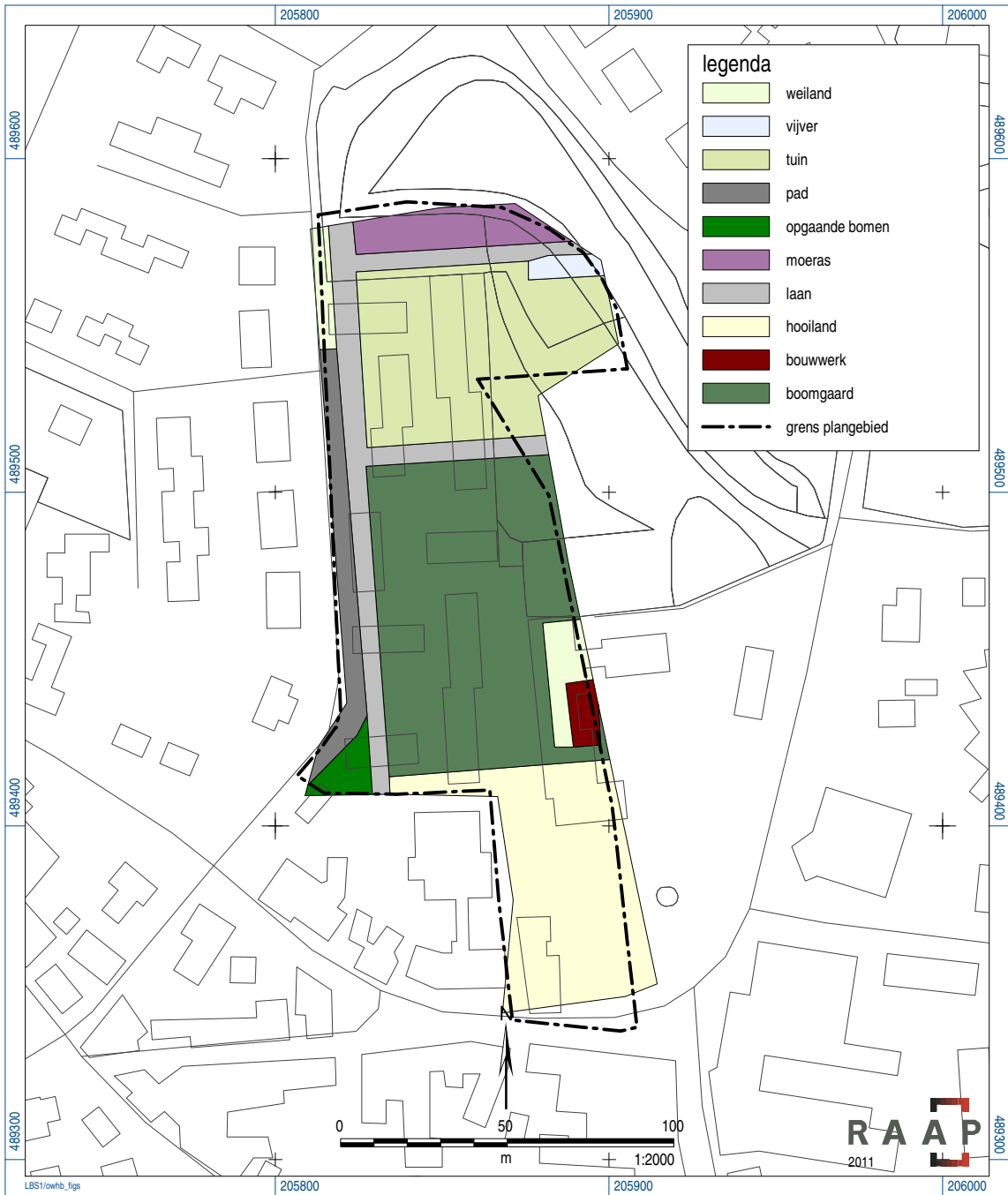
Het plangebied heeft in de afgelopen tweehonderd jaar dus een geleidelijke ruimtelijke transformatie ondergaan, waarbij het onbebouwde oppervlak steeds kleiner is geworden. Elementen die in deze periode zijn behouden en het karakter van het park bepalen zijn:

- monumentale bomen;
- vijverpartij;
- relatie tussen huis 'Wijhe Zigt' en park;
- symmetrische opzet;
- open ruimte te noorden van het huis.

Archeologische verwachtingkaart van de gemeente Olst-Wijhe

Volgens deze kaart geldt voor het overgrote deel van het plangebied een hoge archeologische verwachting (Buesink e.a., 2010). Alleen het noorden van het plangebied valt in een zone met

Figuur 5. Een schematische weergave van het gebruik van het plangebied in de 19e eeuw.

Figuur 6. Eind 19e eeuw werd de toegang tot het huis van de zuidzijde naar de noordzijde verplaatst.

Figuur 7. In de periode 1975-1986 werd het westelijk deel van het park bebouwd waardoor de oriëntatie en de uitstraling van het park sterk veranderde.

vergravingen (en heeft daardoor een lagere archeologische verwachting). Voorts staat het adellijke huis 'Wijhezicht' op de kaart aangegeven. Het plangebied ligt ten noorden van de historische kern van Wijhe.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Aan hoge oeverafzettingen en rivierduinafzettingen wordt doorgaans een hoge verwachting voor resten uit alle archeologische tijdvakken (Laat Paleolithicum-Late Middeleeuwen) toegekend. Beide geomorfologische eenheden liggen hoger in het landschap en waren hierdoor van oudsher aantrekkelijke locaties om er zich te vestigen of een jachtkamp op te slaan. Voor de oudere Steentijd bestaat derhalve de kans op het voorkomen van zogeheten extractiekampen. Dit zijn plekken waar jager-verzamelaars gedurende korte tijd verbleven. Hiervan rest tegenwoordig doorgaans niet veel meer dan een strooing van vuursteen en (eventuele) haardkuilen. Voor de latere Prehistorie en daarna (ruwweg vanaf de Midden Bronstijd) bestaat er de kans op het aantreffen van omvangrijke(re) nederzettingarealen, met woonstalhuizen, bijgebouwen en andere hiermee samenhangende voorzieningen.

Als prospectiekenmerken van eventueel aanwezige archeologische resten kunnen worden genoemd:

- een aaneengesloten archeologische laag, gekenmerkt door een afwijkende kleur ten opzichte van de eronder en erboven liggende laag;
- de aanwezigheid van mogelijk antropogene objecten als houtskool, bot, steen en artefacten (voornamelijk aardewerk en vuursteen) in een matige tot hoge dichtheid (> 40 vondsten groter dan 4 mm per m²);
- de veronderstelde afmetingen van de vuursteensites zijn klein (< 400 m²); de veronderstelde afmetingen van de overige sites zijn groot (> 2.000 m²); de resten bevinden zich naar verwachting direct onder de bouwvoor, vanaf circa 30 cm -Mv en kunnen ook op grotere diepte nog aangetroffen worden.

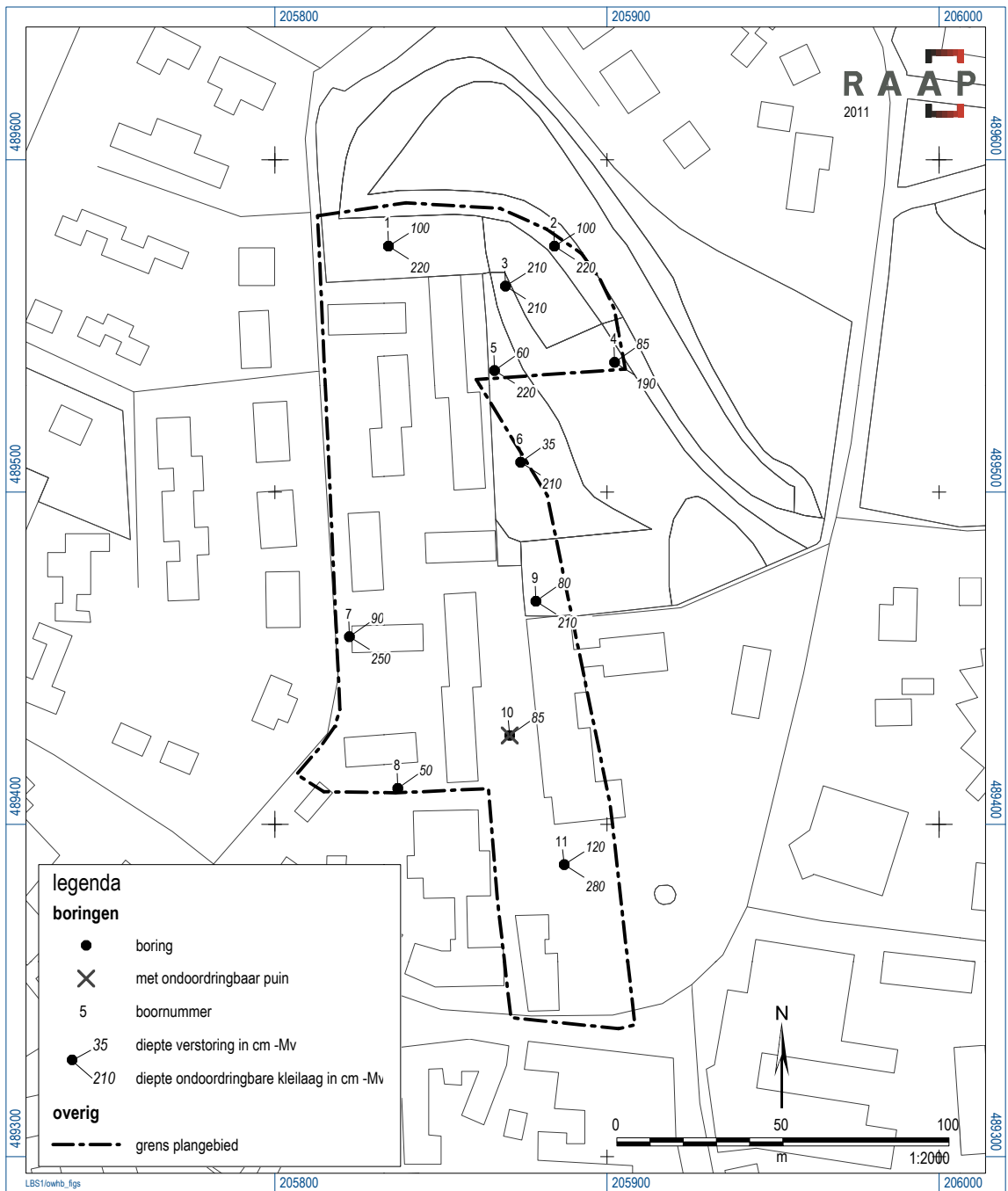
Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied een relatief nat gebied is geweest, met enkele moerasachtige zones; al met al dus een plek die niet bijster aantrekkelijk was om er te gaan wonen. Afgezet tegen deze informatie is het zaak de archeologische verwachting naar beneden bij te stellen en aan het plangebied een middelmatige archeologische verwachting toe te kennen, en dat voor archeologische resten uit alle archeologische tijdvakken (Laat Paleolithicum-Late Middeleeuwen).

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. Tijdens het veldonderzoek zijn elf boringen verricht, waarbij getracht is deze zo goed mogelijk verspreid over het plangebied te zetten (figuur 8). Hierbij is rekening gehouden met de aanwezigheid

Figur 8. Resultaten booronderzoek.

bebouwing, kabels en leidingen. De gehanteerde boordichtheid wordt geschikt geacht om een eerste indruk te krijgen van eventuele bodemverstoringen en de geomorfologische opbouw van het plangebied.

Er is geboord tot maximaal 3 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot en verbrande leem). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

De bovengrond in het plangebied bestaat uit verstoringen. De dikte hiervan verschilt en varieert van 35 (boring 6) tot 210 cm -Mv (boring 3). Ter hoogte van boring 10 is op 85 cm -Mv een ondoordringbare laag aangetroffen. Mogelijk betreft het een leiding.

Onder de verstoorde bovenlaag is een pakket zand vastgesteld. Het gaat grotendeels om zwak tot matig siltig, matig grof zand. In het noorden van het plangebied is bovendien een afwisseling van zand en klei vastgesteld. Het zand bevat ijzervlekken, maar vertoont ook reductieverschijnselen. Dit betekent dat er sprake is geweest van wisselende grondwaterstanden. In boring 4 zijn enkele veenlagen in het zandpakket vastgesteld, terwijl boring 7 houtresten in het zand opleverde.

Met uitzondering van boring 8 is in alle boringen onder het pakket zandige afzettingen een donkerbruine, humeuze, sterk siltige kleilaag aangetroffen. De laag bevindt zich op een diepte van 210 tot 280 cm -Mv en doet aan veen denken, maar is bijzonder compact. Het was dan ook niet mogelijk om door deze laag heen te boren. Alleen in boring 8 is deze laag niet binnen 300 cm -Mv vastgesteld.

Voor verdere informatie omtrent de bodemopbouw wordt verwezen naar figuur 8 en de boorbeschrijvingen (bijlage 1).

De zandige afzettingen kunnen als rivierduinafzettingen worden beschouwd. Rivierduinafzettingen bestaan doorgaans uit matig grof, goed gesorteerd zand. Wel komt uit booronderzoek duidelijk naar voren, dat het plangebied op de flank van het duin ligt, waar de bodem natter is ten opzichte van de hogere delen van het duin. In boring 1 lijken de rivierduinafzettingen zelfs bedekt door oeverafzettingen. Ook de aanwezigheid van veenlagen en houtresten bevestigen de relatief natte omstandigheden ter hoogte van het plangebied. De venige kleilaag vormt waarschijnlijk de basis van het rivierduin. Dit is de laag waarop aan het einde van de laatste ijstijd het opgestoven zand is gefixeerd. De constatering dat het pakket met rivierduinafzettingen in zuidelijke richting dikker wordt, bevestigt het beeld dat het plangebied op de flank van het rivierduin ligt.

Tijdens het onderzoek is een aardewerkfragment van zogeheten Steengoed aangetroffen. Het fragment is afkomstig uit de 14e-15e eeuw en bevond zich in de verstoorde bovengrond. Aan

deze vondst kunnen derhalve geen conclusies worden verbonden en is verder niet gedocumenteerd en bewaard.

Geconcludeerd wordt dat het plangebied op de flank van een rivierduin ligt waar in het verleden relatief natte omstandigheden hebben geheerst. De historische bronnen laten een landgebruik zien dat samenhangt met een relatief nat gebied. Hieruit kan worden afgeleid dat het plangebied in het verleden weinig aantrekkelijk is geweest voor bewoning. Eventuele nederzettingen moeten meer hogerop het rivierduin gezocht worden. De ligging van de historische kern van Wijhe op een hoger deel van de duin is hier een duidelijk bewijs van.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op grond van de onderzoeksresultaten kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen vermoedelijk geen archeologische resten zullen worden verstoord. De bovengrond van het plangebied is tot een wisselende diepte verstoord. Hieronder bevinden zich rivierduinafzettingen rustend op een kleilaag. Dit is de laag waarop het rivierduin zich heeft kunnen ontwikkelen. Uit de boorgegevens komt verder naar voren dat in het plangebied relatief natte omstandigheden hebben geheerst. Het ziet ernaar uit dat het plangebied op de flank van het rivierduin ligt. Het landgebruik, afgeleid uit historische bronnen, bevestigt dit beeld. Al met al is het plangebied door de eeuwen heen een weinig aantrekkelijke plek geweest om zich te vestigen. De aanwezigheid van archeologische resten wordt hier dan ook minder waarschijnlijk geacht.

Boven de grond heeft het plangebied zich in de afgelopen tweehonderd jaar geleidelijk getransformeerd, waarbij het onbebouwde oppervlak steeds kleiner is geworden. Elementen die in deze periode zijn behouden en het karakter van het park bepalen zijn:

- monumentale bomen;
- relatie tussen huis Wijhe Zigt en park;
- vijverpartij;
- symmetrische opzet;
- open ruimte te noorden van het huis.

4.2 Aanbevelingen

Archeologie

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Handreiking cultuurhistorische waarden

Aanbevolen wordt de relatie tussen het historisch park en de historische bebouwing te versterken, waarmee de eenheid van het vroegere landgoed Wijhezicht wordt hersteld. De vijverpartij in het noorden vormt een ruimtelijke tegenhanger van het huis in het zuiden, dat wordt verbonden door een open ruimte hiertussen. Aanbevolen wordt de zichtrelatie tussen deze twee elementen te behouden en eventueel te versterken. Het geplande appartementencomplex zal door zijn ligging en omvang een grote invloed hebben op de ruimtelijke beleving van het park en de relatie van het park en het huis Wijhezicht. Aanbevolen wordt de bebouwing zo te positioneren of de groene ruimte zo vorm te geven dat de relatie tussen het huis Wijhezicht en het park behouden blijft.

Het groene en historische karakter van het park wordt voor een belangrijk deel bepaald door de aanwezigheid van enkele omvangrijke monumentale solitaire platanen. Aanbevolen wordt deze te behouden.

In het oosten sluit het park aan op een groene ruimte ten oosten van de weg Hanzeroute. Ook voor dit park bestaan plannen voor herinrichting. Het is een aantrekkelijke gedachte de routing aan te laten sluiten op de daar aanwezige paden. Beide parken zijn in een andere periode aangelegd en hebben een verschillend ruimtelijk karakter. Aanbevolen wordt het contrast tussen beide parken te behouden.

Literatuur

- Buesink, A., e.a.**, 2010. Gemeente Olst-Wijhe: archeologische inventarisatie, beleids- en verwachtingskaart. *BAAC-rapport V-09.0156*. Deventer.
- Cohen, K.M., E. Stouthamer, W.Z. Hoek, H.J.A. Berendsen & H.F.J. Kempen**, 2009. *Zand in banen: zanddiepte kaarten van het rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel*. Arnhem/Utrecht.
- Dam, P. & S. Koote (coördinatie)**, 2004. *ANWB topografische atlas: Overijssel 1:25.000*. Amsterdam.
- DLO-Staring Centrum**, 1996. *Salland het natuurlijke landschap 1:50.000*. Wageningen.
- Hamming, C.**, 1983. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; 27 Oost Heerde: herziene uitgave*. Wageningen.
- Mulder, E.F.J. de, e.a. (red.)**, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Stenvert, R. e.a.**, 2000. *Monumenten in Nederland: Gelderland: monumenten in Nederland 5*. Zeist/Zwolle.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

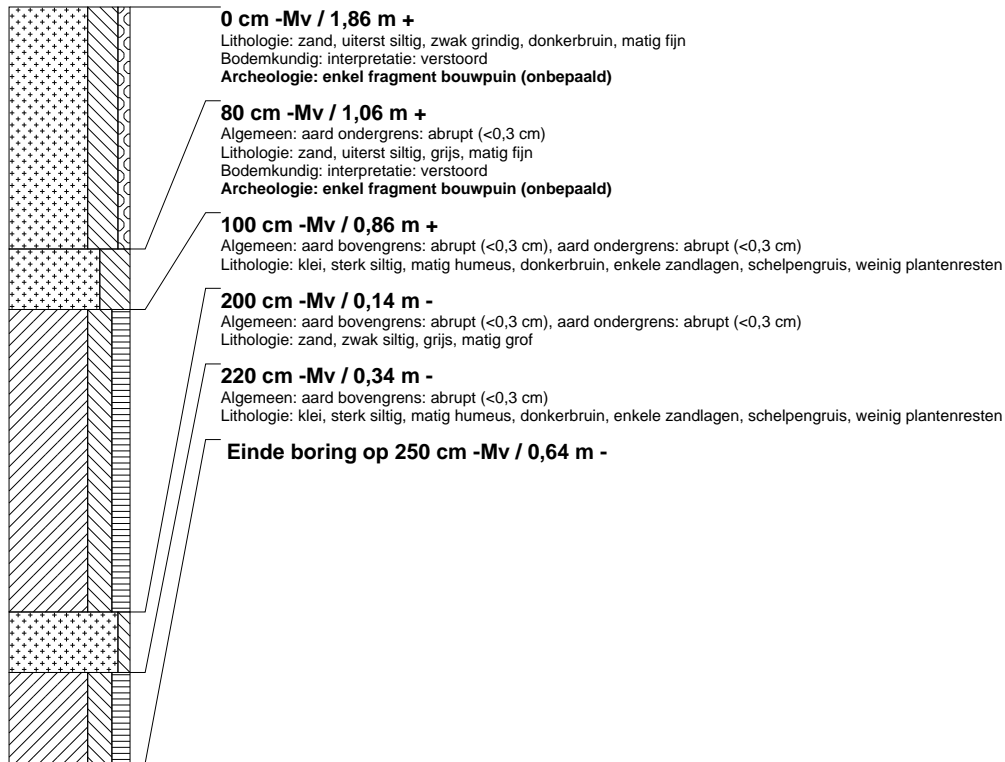
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

- Figuur 1.** Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood); inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Het plangebied geprojecteerd op een uitsnede van de natuurlijke landschappenkaart van Salland (bron: DLO-Staring Centrum, 1996). Het plangebied ligt ter hoogte van een rivierduin, die wordt omringd door hoge oeverafzettingen (lichtgroene eenheid). In groen lager liggende oeverafzettingen. Naar het oosten toe beginnen de dekzandafzettingen met in donkergroen dekzandlaagtes met komklei. De lage dekzandruggen zijn lichtgeel weergegeven; de hoge ruggen licht-oranje.
- Figuur 3.** Het plangebied weergegeven op een uitsnede van de zanddiepte-attentiekkaart van het IJsseldal (bron: Cohen e.a., 2009).
- Figuur 4.** Het plangebied (rood omlijnd) geprojecteerd op historisch kaartmateriaal.
- Figuur 5.** Een schematische weergave van het gebruik van het plangebied in de 19e eeuw.
- Figuur 6.** Eind 19e eeuw werd de toegang tot het huis van de zuidzijde naar de noordzijde verplaatst.
- Figuur 7.** In de periode 1975-1986 werd het westelijk deel van het park bebouwd waardoor de oriëntatie en de uitstraling van het park sterk veranderde.
- Figuur 8.** Resultaten booronderzoek.
- Tabel 1.** Geologische en archeologische tijdschaal.
- Bijlage 1.** Boorbeschrijvingen.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

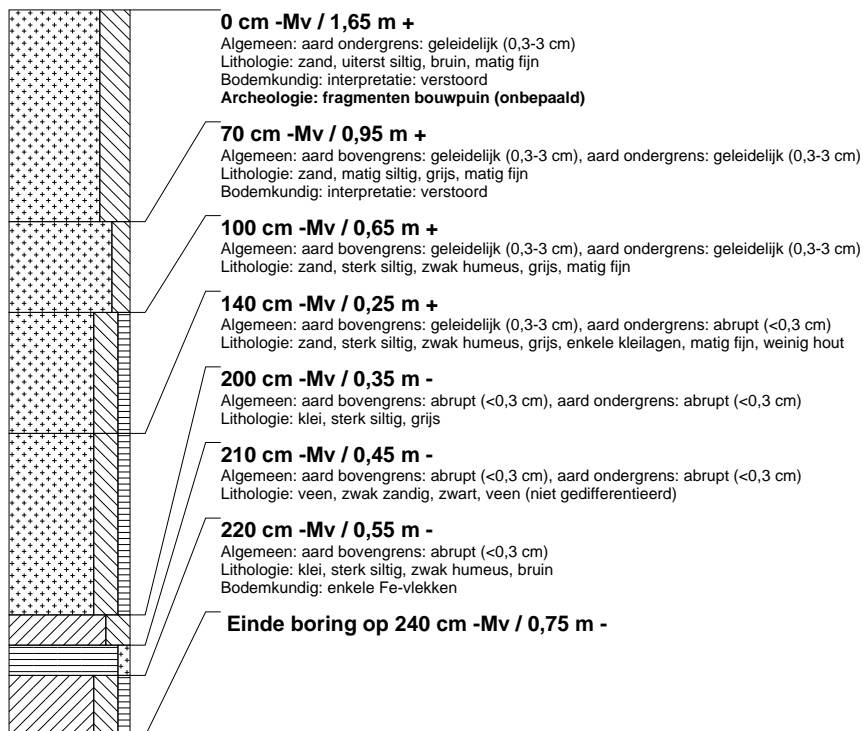
boring: OWHB-1

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.834, Y: 489.574, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 1,86, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buu Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

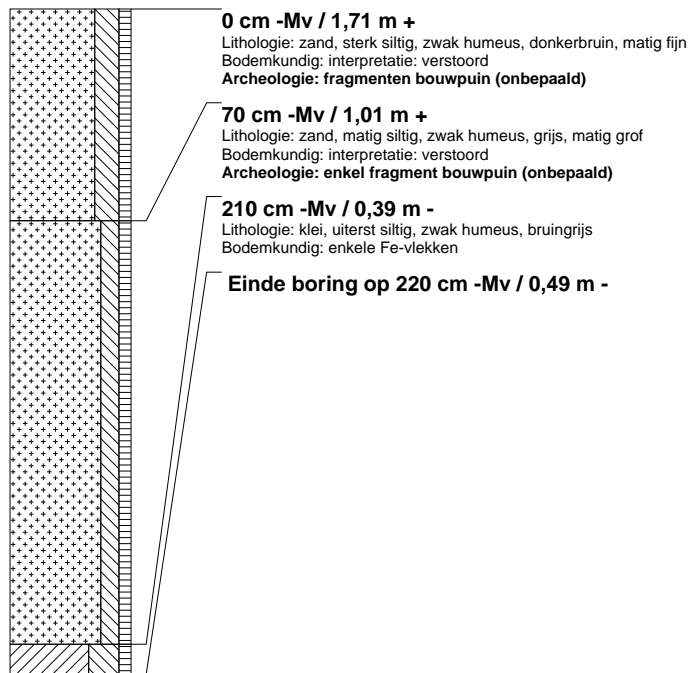
boring: OWHB-2

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.884, Y: 489.574, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 1,65, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buu Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

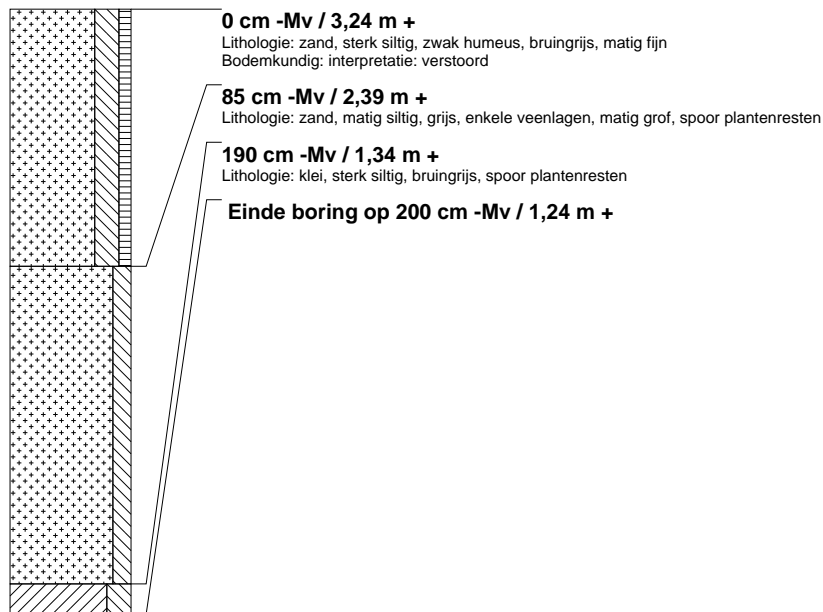
boring: OWHB-3

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.869, Y: 489.562, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 1,71, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

boring: OWHB-4

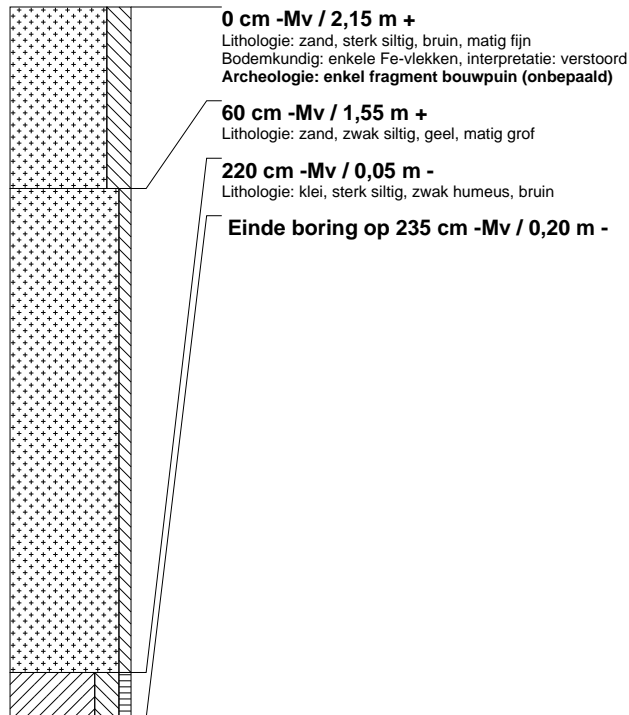
beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.902, Y: 489.539, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 3,24, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

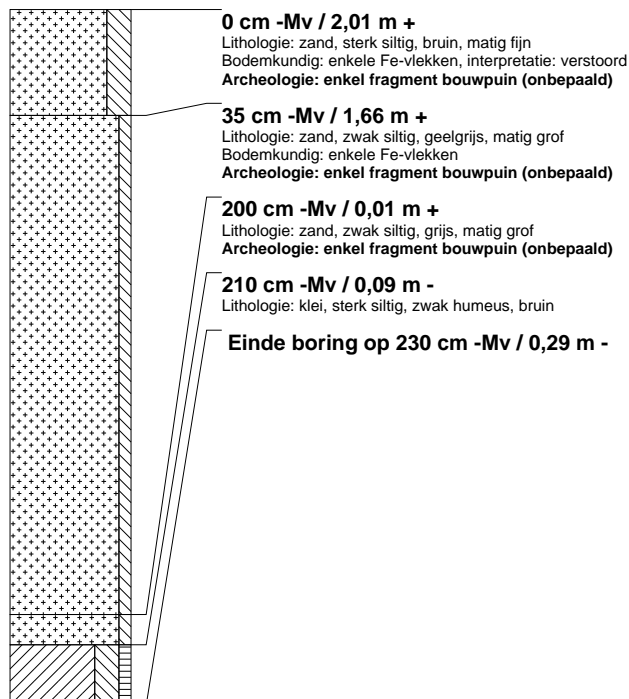

boring: OWHB-5

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.866, Y: 489.537, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 2,15, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

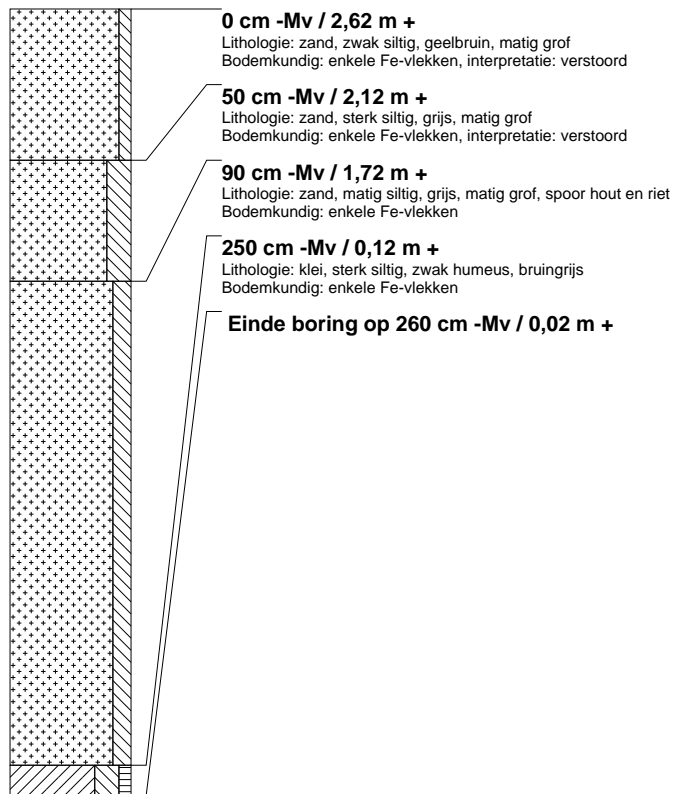
boring: OWHB-6

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.874, Y: 489.509, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 2,01, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

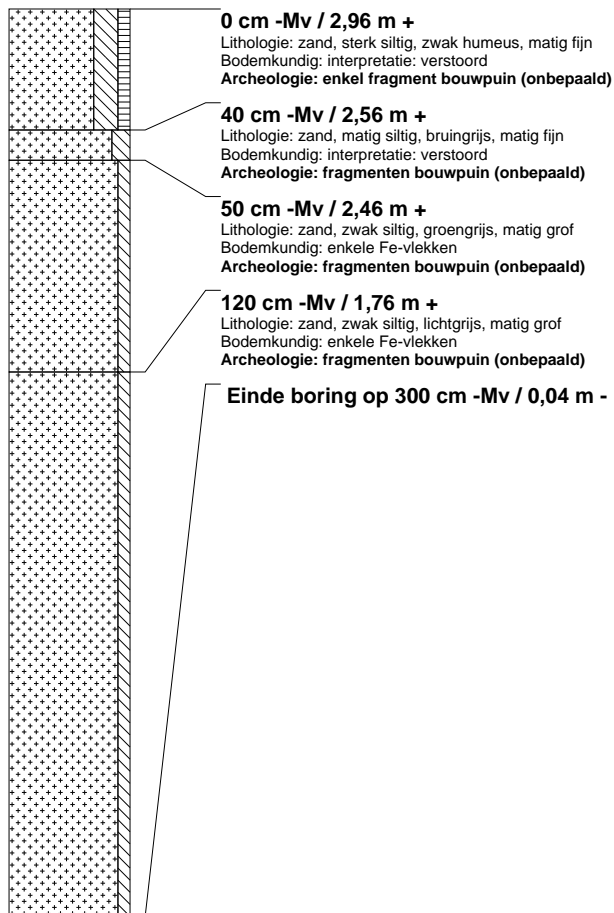
boring: OWHB-7

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.822, Y: 489.456, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 2,62, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

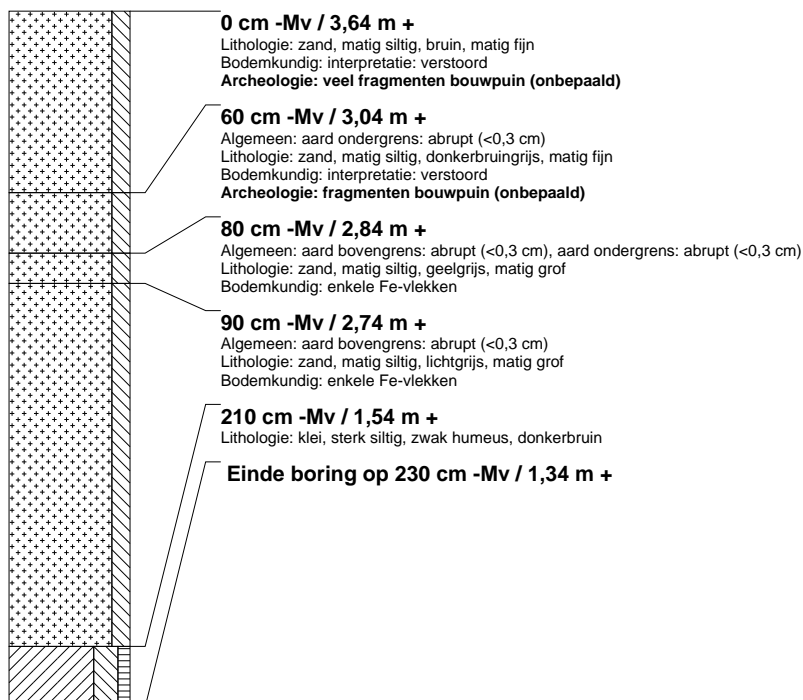

boring: OWHB-8

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.837, Y: 489.411, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 2,96, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

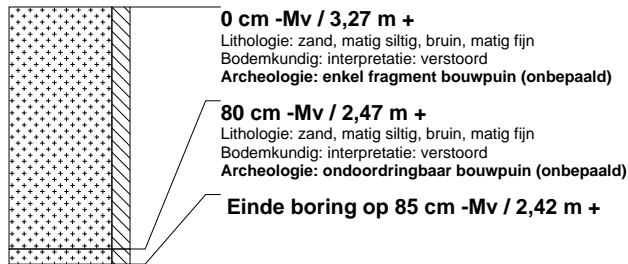
boring: OWHB-9

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.879, Y: 489.467, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 3,64, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

boring: OWHB-10

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.871, Y: 489.427, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 3,27, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

boring: OWHB-11

beschrijver: LS/SVDV, datum: 15-11-2011, X: 205.887, Y: 489.388, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: lokaal coördinaatsysteem, hoogte: 3,65, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Olst-Wijhe, plaatsnaam: Wijhe, opdrachtgever: Buo Vij B.V., uitvoerder: RAAP Oost

